

ELŐFIZETÉSI ÁR
HELYBEN

Egyes évre . . . 300— leu
Fél évre . . . 150— leu
Negyedévre . . . 75— leu
Egy hónapra . . . 25— leu

Interurbán telefon 21. sz.

Szerkesztőség telefonja
napal 21 éjjel 16-52 sz.

Egyes szám ára 1 leu

NAGYVÁRADIAI
NAPILÓELŐFIZETÉSI ÁR
VIDÉKEN:

Egyes évre . . . 360— leu
Fél évre . . . 180— leu
Negyedévre . . . 90— leu
Egy hónapra . . . 30— leu

SZERKESZTŐSÉG
KIADÓHIVATAL

Strada, Rimnóczy-utca
4. sz., hova

a hirdetések és elő-
zetési pénzek küldendők

Felölös szerkesztő: FEHÉR DEZSÓ

POLITIKAI NAPILAP

Huszonhatodik évfolyam

A franciák Ruhr-akciójának okai.

Cuno kancellár nyilatkozata.

Berlin, január 22. Az „Observer“ berlini adósítójának Cuno kancellár a következő nyilatkozatot adta:

A kancellár nyilatkozatának elején a híatalos francia jegyzékkel foglalkozott, mely hangsúlyozza, hogy nincs szó tisztán katonai operációról. Kijelentette a kancellár, hogy ez megállapítás helytelen, amit az események igazoltak.

Arra a kérdésre, vajon a Ruhr-akció eredményezhet-e jóvátételi fizetéseket, kijelentette a kancellár, hogy sokkal nagyszerűbb véleménnyel van Poincaré intelligenciájáról, mintsem azt hinné, hogy Poincaré csak egy pillanatig is gondolt volna arra, hogy a megszállással jóvátételi fizetéseket fog elérni. Rámutatott a márka újabb esésére, ami csak akkor következett be, amikor a külföld meggyőződött arról, hogy nem lehet komolyan venni azt a francia kijelentést, hogy csak békés rendszabályokról van szó.

A márka stabilizálásáról természetesen nem is lehet már beszélni.

Ha Németország nem nyomtat új bankokat, nem tudja a béreket és fizetéseket folyósítani és ez az egész világ forradalmát jelentené.

Tehát — folytatta nyilatkozatát a kancellár — a francia akciónak más okai után kell kutatni és ezeket nem is nehéz megadni. A Ruhr-vidék megszállása az első lépés Doriac szenátor programjának megvalósulásához, akit Poincaré a szenátus pénzügyi bizottságának elnökeként Németországba küldött. Poincaréhoz intézett bizalmas jelentésében Doriac többek között szóról szóra a következőket mondotta: „Mi, franciák, abban a helyzetben vagyunk, hogy a Ruhr-vidék összes produktumait birtokunkba vegyük. Mi alkalmas módon elszakíthatjuk az üzemből lévő német gyárakat szenüktől és ércüktől. Kikényszeríthetjük a Ruhr-vidék hasznosítását azért, hogy Franciaország együttműködjen Németországgal, ami

a német gyártmányok fölött tartós uralmat biztosít számunkra.

A nagy ipari mágánásoknak ki kell jelenteni: Dolgozzatok együtt velünk franciákkal, vagy leszereljük gyáraitokat.”

A Ruhr-vidéknek Franciaország számára

való hasznosítása — folytatta a kancellár — tehát első célja a megszállásnak. A második célt is meg lehet találni Doriacnál: a német produktumok fölötti uralom. Erre mondja Doriac, ha Franciaország a Rajna jobb partján áll és rögtön 42 milliárd tonna évi érctermés fölött rendelkezik, döntő szerepet fog játszani a német éregyártásban és ez lesz a jövő megoldása.

— Ha mi most kénytelenek vagyunk túrni, hangsúlyozta a kancellár, hogy Doriac politikája szóról-szóra beteljesedik, úgy aziránt sem lehet kétségünk, hogy ez Franciaország politikája, amely nem átmeneti intézkedéseket tartalmaz, hanem

állandó rendszabályokat.

Doriac jelentését így fejezi be: Franciaország még álmban sem gondolhat arra, hogy erről a zálogról lemondjon. Amikor Poincaré, mint köztársasági elnök 1917-ben különbéke tárgyalásokat folytatott Auszriával, területi garanciákat követelt a Rajna balpartjára, Clemenceau a békétárgyaláson a Rajna-tartomány elszakítását követelte és Poincaré hírlapi uton tovább is folytatta ezt a politikát még akkor is, amikor már nem volt a francia köztársaság elnöke.

Arra a kérdésre, mi a német kormány álláspontja a jelenlegi helyzetben, rámutatott a kancellár parlamenti beszédére. Németországnak az az álláspontja, hogy a békeszer-

ződés megsértése miatt semmiféle kötelezettséget sem fogja teljesíteni azokkal a hatalmakkal szemben, melyek részesek a békeszerződés megsértésében. A bányatulajdonosok és munkások a Ruhr-vidéken dacolnak a francia militarizmus fenyegetéseivel és a birodalmi kormány ebben támogatni fogja őket.

Német nagyipari körök elvesztették reményüket az angol-amerikai közvetítés sikerében, mivel a német nagyipar számára történt külföldi rendelkezéseket átruházták angol és amerikai érdekeltségekre, akik a jelenlegi helyzetet a munkanélküliség szempontjából kívánatosnak tartják. A németek egyedüli reménye a Ruhr-vidéki munkásság magatartásában van, akiknek mozgalmát az angol munkásság, valamint az amsterdami szakszervezeti központ is szimpátiával kíséri.

Letartóztatták

a bányatulajdonosokat.

Essenből jelentik: A Bournier tábornok által csütörtök délelőttre beidézett Fritz Thyssen, Tangelmann vezérigazgatót, Ode és Kestner bányaugyi előadókat, Wüstenhofer és Spindler vezérigazgatókat letartóztatták és a szerdán letartóztatott Ahrens bányaugyi főtanácsossal és Bord bányatisztviselővel együtt Mainsba szállították. A Thyssen-művek üzemi tanácsa, amely 65 ezer munkást képvisel, Degoutte tábornoktól követelte Thyssen szabadonbocsátását, mert ellenkező esetben beszünteti a munkát. Ugyancsak letartóztatták a vasúigazgatóság vezetői közül Zahn elnököt és Pusch tanácsost azért, mert a megszálló parancsnokság rendelete ellenére megtagadták a szén-szállítmányoknak Franciaországba és Belgiumba való továbbítását. A letartóztatottakkal szemben hír szerint rövid uton fognak eljárni és fölöttük a mainzi hadtörvényszék már hétfőn ítékezni fog.

KONCZ JÁNOS hegedűművész

egyetlen hangversenyét 24-én tartja. Fischer Ervin zongoraművész kíséretével.
Jegyek a Központi Ujságirodában kaphatók.

Héjjas Iván az Ébredő Magyarokhoz.

Az „Ébredő Magyarok Egylete” Héjjas Iván születésnapja alkalmából ünnepet rendezett, Héjjas az üdvözlő beszédre adott válaszában többek közt a következőket mondotta:

— Ha a magyar integritást egyedül megvalósíthatnám, nem vennék segítséget igénybe. De mert ezt magam nem tudom, kérem az ébredő magyarok támogatását. Ha ezt a támogatást megkapom, úgy az 1923. ik év a Héjjas Iván éve lesz. És ebben az évben minden magyart boldoggá fogok tenni.

A magyar kormány körében, mely a nagy és kisántant demarsára adott válaszában kijelentette, hogy az irredenta tüntetéseknek véget fog vetni, ez a Héjjasnyilatkozat kínos megdöbbenést keltett. Attól tartanak, hogy a kisántant ezek után még energikusabban fogják követelni az Ébredő magyarok egyletének és a többi irredenta jellegű egyletnek feloszlását és lefegyverzését.

Felgyújtották a zalaegerszegi barakkokat.

Budapest, január 22. Hivatalosan jelentik, hogy a zalaegerszegi fogolytáborban rövidzárlat következtében tűz ütött ki és az egyik barakk, amelyben internáltak voltak elhelyezve, le is égett. A keletkezett zavart a fogolytábor lakóinak egy része arra használta föl, hogy megszökjék és öt internálnak valójában nyoma veszett. A zalaegerszegi tűzvésszről Rakovszky Iván belügyminiszter a szombati nap folyamán hivatalos jelentést kapott, amely szerint nem rövidzárlat okozta a tüzet, hanem állítólag az internáltak maguk gyújtották föl a fabarakkokat, hogy a tűzvéssz nyomán keletkező pánikot szökésre használhassák föl.

A relativizmusról.

Dr. Silbermann Jenő előadása.

A nagyvárad mérnök-egyesület szombati délutáni ülésén dr. Silbermann Jenő tartott kiválóan értékes előadást, melynek keretében az einsteini elmélet kapcsán a relativizmussal foglalkozott. Dr. Silbermann már évek óta foglalkoztatja ez az eszme, ami már 1920-ban megjelent „Történelmi felfogás és relativizmus” című könyvében is kifejezésre jutott, amelyben tisztán filozófiai szempontból foglalkozik a kérdéssel.

Szombati előadását azzal vezette be, hogy az egyedüli realitás az érzetek sokasága, amelyeket ingerek hoznak létre. Az ingerek forrásai részben izolált konlokális ingercsoportok: a testek, részben pedig dislokális ingerek, mint a hő, fény és elektromágneses sugárzás. A konlokális ingercsoportok és a dislokális ingerek a világmezőben jelentkeznek. Ez a világmező nem egy háromdimenziós tér, amelybe a testek és energiák véletlenül kerülnek, hanem éppen olyan fizikai realitást jelent, mint a testek maguk, sőt maguk a testek úgy fogandók fel, mint a világmezőnek mint egyetlen ingerforrásnak singuláris helyei, compact örvénygyűrűi, energia csomósodásai.

Maga a test quasi a világmező szüleménye, amely testnek molekulái atomokra, az atomok tovább elektronokra bonthatók és az elektronok mozgása a világmezőben képezi minden jelenség belső tartalmát, ami qualitative az érzetekben merül ki, míg quantitative az ingerek közötti kapcsolatot, azaz természeti törvényeket: úgynevezett tenzor és vector relációkat a modern einsteini fizika egységes alapokra fektette. Ez az egységesség csak úgy volt lehetséges, hogy az idő fogalmát nem tekinti többé egy olyan továbbhőmpölygő, egyenletesen továbbhaladó continuumnak, mintha a történelem

állandó sorvezetője lenne, hanem az einsteini idő ellentétben éppen a bergsoni időfogalommal a tértől nem független.

A különböző mozgásrendszerekben a tér és időmérés a forteriori különböző, úgy, hogy abszolút időmérésnek, a testek abszolút merevségének épügy nincs értelme, mint az abszolút mozgásnak. Különböző mozgásrendszerekben az órák különböző módon járnak, a mozgással a testek kontrohálódnak és a világmozgásnak nincs abszolút értelemben vett stabilis pontja. A világmező a téridőnek négydimenziós sokasága, amelyben az euclidési geometria nem bír érvénnyel, mert ennek a tényleges fizikai téridő continuumnak saját metrikája, világpontról világpontra más-más görbülete és más ideje van és még az sincs kizárva, hogy ugyanazok a jelenségek két különböző mozgási állapottal bíró megfigyelőre nézve fordított sorrendben következnek el, úgy, hogy a történelmi felfogásnak az einsteini ismeretelmélet szempontjából egyáltalán nincs értelme.

Az oksági viszonyok azon fajtája, amelyeknél az ok és okozat között nincs bizonyos reverzibilitás, nem folyhat reális eleménybe, az eredet és következmény oksági viszonya csak szellemi műszerszámba megy, míg a tényleges természeti törvény ilyen reverzibilis koordinációs oksági viszonyoknak felel meg. Az összes energia fajták qualitative quasi azonos tartalmuak, így például a körben mozgó elektronok fényérzetet keltenek, az elektromos mezőben az elektronok parabola pályán mozognak, míg mágneses mezőben az elektronok mozgása csavart vonalon történik. A gravitáció a világmetrika következménye és nem a testek newtoni vonzása és a súlyos test éppen olyan viszonylatban van a világmezővel, mint az elektromos töltés az elektromos mezővel, a súlyos test quasi gravitációs energia töltés és a tömeg tulajdonképpen tehetetlenségi energia, úgy, hogy sem a tömeg, sem az energia megmaradási elve a régi értelemben nem érvényes, hanem a tömeg az energiával együtt mint egyetlen energia fogalomnak megfelelő tensor, állandósága a világtörvény.

Az a körülmény, hogy a testek hihetetlen mennyiségű energiát koncentrálnak magukba, egy atomnak elektronokra való bontása mesészerű energiamennyiséget szabadítana fel, úgy, hogy míg egy kg. szén elégetne csak néhány ezer kalóriát, addig ugyanezen egy kg. szén elektronokra bontva 50 esztendőig tudná a legnagyobb óceánjáró hajót mozgásba tartani. Amilyen hihetetlennek látszik, annyira valószínű, hogyha nem is egykönnyen sikerülne az atomokat elektronokra bontani, a relativitási elmélet nyomán fakadt új fizika a sugárzások és az anyag szerkezetére oly csodálatos fényt fog vetni, hogy a jövőben számos ismeretlen új energia felfedezése várható, hiszen valaha a drótnélküli telegrafálás is hihetetlennek látszott és ma mégis valóság és bizonyos, hogy ma mégis közelebb vagyunk az anyag szerkezetének titkához, mint valaha.

A relativizmus elsősorban a fizikának egy új matematikai módszertana, ami azonban ismeretelméleti vonatkozásánál fogva egész biztosan befolyással lesz új világnézet és új világérzés kialakulására, ami forradalmi változásokat okozhat a világ életében, mint a XIX. század revolucionizmusa, sőt talán nagyobb, mint amelyet szellemi mozgalom a tudományok, a technika történelmében valaha is előidézett...

Dr. Silbermann Jenő két hét múlva folytatni fogja a relativizmusról előadását, melynek közelebbi tárgya a világmező, az anyag szerkezete és a gravitáció lesz.

x Széltől, hidegtől kifutótvörös arcra és kézre, szepő, mitesser, pattanások ellen legjobb gyorshatású biztos szer az „Y-pokréim”, ára 15 lei. Diszret postaszétküldés. Kapható Farkas István „Apollo”-drogeriájában Nagyvárad.

A tisztviselők pragmatikája nem elégíti ki a tisztviselőket

Bukarestből jelentik: A tisztviselők pragmatikájának megszerkesztése Bratianu Vintila pénzügyminiszter utmutatása mellett elkészült. A tervezet egy-egy példányát elküldték minden egyes minisztériumhoz, hogy a szükségesnek látszó módosításokat megtegyék. A pénzügyminiszter utasításának megfelelőleg mindegyik minisztérium konferenciát tartott a pragmatika javaslatra vonatkozólag, melyre a vezető személyeket, főigazgatókat és igazgatókat meghívta.

A magasabbrangú tisztviselőknek többsége kifejtette ez alkalommal a véleményét, mely szerint a tisztviselő osztály a pragmatikát a jelenlegi formájában nem fogja elfogadni. Észrevételeket tettek arra nézve, hogyan szabályozták az előléptetéseket és a fegyelmi uton való áthelyezéseket. A tisztviselők képviselői úgy látják, hogy ez utóbbi intézkedés az ő mozgalmaknak vezetői ellen irányul és biztos fegyver volna a kormány kezében arra, hogy alkalmas pillanatban eltávolítsa azokat, akik az állami tisztviselők érdekeit védik és irányítják.

Ilyen észrevételeket tett valamennyi minisztérium. Bratianu Vintilát értesítették a köztisztviselők véleményéről. Bratianu az Indreptarea jelentése szerint a kormány több tagjának kijelentette, hogy a pragmatikában megállapított pontokra nézve semmiféle módosítást nem fogad el és aki a helyzetbe nem tud beletörődni, annak a számára nincs más hátra, mint hogy távozzék.

Ez a tény a tisztviselőknek is tudomására jutott és főként a bukaresti tisztviselőegyesület vezetőségének. Ennek következtében a tisztviselők körében nagy az izgatottság és e célból rövidesen gyűlést hívnak össze.

Tisztviselőknöknek különösen anyagi érdekük, hogy Rimanóczy-utcán, Kertész Reclam üzletében szerezzék be őszi és téli köpeny kosztüm és ruhaszövet szükségletüket. Hol ki zárólag elsőrendű és legújabb árukból megleő árendeményben részesülnek. Az árak amugy is olcsobbak, mint bárhol.

Maria Palma

Várkonyi Mihály

Lubinszky Tibor

vendégszerepelnek a Dorian Filmszínház műsorán levő

Oceán urai

című Dorian-filmen!!!!!!

Kedden utoljára!

Hollós uri divat kirakatait a közönség figyelmébe ajánljuk .'. .'

A nagyváradai szülők a premontrei főgimnáziumért. Küldöttség a prefektus előtt.

A premontrei rend nagyváradai főgimnáziumának bezárása a legsúlyosabban azokat a szülőket érinti, akiknek gyermekei a rendelet következtében tanulmányaikat nem folytathatják. Év közepén ez olyan csapás, amelynek következményei úgy kulturális, mint szociális szempontból kiszámíthatatlanok. Az érdekelt nagyváradai szülők éppen ezért minden lehetséges eszközt fel akarnak használni arra, hogy a közoktatásügyi minisztert elhatározásának megváltoztatására bírják. Tegnap délelőtt Bjelik Imre róm. kath. püspök vezetésével a katolikus szülők küldöttsége kereste föl Peter Julián prefektust és kérte őt az ügyben való intervencióra. Peter Julián prefektus megígérte a szülőknek, hogy kívánságuk teljesítése érdekében megtesz minden tőle telhetőt, egyuttal közölte velük azokat a szempontokat, amelyek a tanügyi hatóságot az intézet bezárásánál vezették.

Ezek a szempontok érthetők és jogosak. Érthető és jogos azonban a szülőknek az a kívánsága is, hogy abban az esetben, ha az illetékes körök az iskola régi vezetésében tényleg találtak volna kifogásolni valót, ezért ne sujták büntetéssel magát az iskolát és annak száz meg száz hallgatóját. Ezt a kívánságot, amelyben, igen természetesen, osztoznak a főgimnázium református és izraelita tanulóinak szülői is, a küldöttség tolmácsolta a prefektusnak, akitől most már Nagyvárad egész társadalma várja a nehéz és fontos kérdés elintézését.

A Bjelik Imre püspök vezetésével megjelent küldöttség tagjai voltak: Dr Stokker József ügyvéd, dr Gyöngyössy István vármegyei főügyész, dr Gelbert Ottó uradalmi főfelügyelő és Szépkuthy Ede földbirtokos. A szülők kérelmét Bjelik püspök német nyelven a következő szavakkal tolmácsolta:

— Prefektus ur! Engedje meg nekünk, római katolikusoknak, hogy a premontrei főgimnázium és annak ifjúsága érdekében támogatását kérjük. Ennek a küldöttségnek a vezetését csak azzal a feltétellel vállaltam, hogy nem vonulnak ide az érdekelt szülők százai, hanem csak azok képviselői. Remélem, prefektus ur méltányolni fogja ezt a korrekt és tapintatos eljárásunkat. A küldöttség vezetését egyébként abban a biztos tudatban vállaltam el, hogy prefektus ur támogatását előre is meg fogja adni nekünk. A főgimnázium elleni panaszok a régi igazgatóság ellen irányultak. A régi igazgató, dr Kovács S. Lajos azonban azóta átadta helyét dr Leeb Bertalannak és ez az új igazgató teljes garanciát nyújtott arra, hogy az iskolát a kormány intenciói szerint fogja vezetni és gondoskodni fog arról, hogy a közoktatásügyi hatóságoknak az iskola ellen panasza ne legyen. Az új igazgatónak erre az adott garanciájára, valamint arra a körülményre való hivatkozással, hogy az iskolának év közepén való bezárása folytán megbecsülhetetlen erkölcsi és szellemi értékek mennek veszendőbe, kérjük prefektus ur támogatását. Nehéz gondot okoz a szülőknek az, hogy gyermekeik év közepén nem járhatnak iskolába, nagyon nagyon kérjük tehát a magunk és az összes szülők nevében prefektus urat, méltóztatásukkal interveniálni a főgimnázium újbóli megnyitása érdekében. Kérjük, indítson vizsgálatot a fölmerült panaszok ügyében és ha valakif bűnösnek találának, azt büntessék meg érdeme szerint, hogy aztán az iskola kulturális hivatását minden akadály nélkül tovább folytathassa.

Ezután felolvasta a szónok a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez intézett következő táviratát:

„Miniszter ur! A mélyen lesújtott nagyváradai szülők és gyermekek nevében tisztelettel kérem, hogy a premontrei főgimnázium

elrendelt zárlatát a lehető legsürgősebben feloldani méltóztatassék arra való tekintettel, hogy az iskola régi igazgatója már beadta lemondását és utódja ígéretet tett arra, hogy az iskolát olyan irányban fogja vezetni, amelyet az állam tekintélye megkíván s amelynek a tanárok által való respektálását is biztosította.”

Ugyanezt a táviratot a püspök megküldte a kolozsvári tanügyi államtitkársághoz is, kérve azt a miniszternél való pártoló interveniálásra.

Bjelic püspök beszéde után dr Stokker József hasonló értelemben válaszolt a kérelmet, hangsúlyozva a vizsgálat elrendelésének szükségességét, amelynek eredményéhez képest büntessék meg a bűnösöket, de ne sujtásák igazságtalanul a gyermekeket és azok szülőit.

Peter Julián prefektus a következő szavakkal válaszolt:

— Uraim! Jól tudom, hogy a szülőkre nézve nagyon szomorú és lesújtó az a körülmény, hogy gyermekeik nem tudják folytatni megkezdett tanulmányaikat. De valamit ki kell jelentenem a szülők előtt is. Eddig nem foglalkoztam ezzel az ügygel, mert nem az én hatáskörömbe tartozott, de az utóbbi napokban részletes információt szereztem róla minden oldalról és ki kell jelentenem, hogy a főgimnázium régebbi igazgatósága nem teljesítette kötelességét. Nem akarta ugyanis

tudomásul venni azt a tényt, hogy itt most már új uralom van, azt hitte, hogy más időben és más államban élünk. Abban a hitben élt ez az igazgatóság, hogy a mi türelmünk, amellyel eddigi működése fölött szemmet hunytunk, gyöngeség,

— Uraim! Mi türelemmel vagyunk, de nem vagyuk gyengék! Egy példát hozok fel csupán. Röviddel ezelőtt a főgimnázium igazgatósága engedélyt kért tőlem egy Petőfi-ünnepély megtartására. Kijelentem, hogy soha azelőtt meg nem akadályoztam egy kulturális ünnepély megtartását. Ezuttal azonban a műsorba olyan számokat vettek fel, amelyek a románságot föltette méltatlan színben tüntették volna fel. Ezek az urak nem akarnak tanulni! Ma már tájékozást szereztem a kormányhoz az iskolát illető szándékairól és kijelenthetem, hogy

a főgimnázium eddigi formájában nem maradhat fenn!

— Így nem maradhat! Az én véleményem az, hogy a bűnösök mindenestre vegyék el büntetésüket, de

a büntetés ne sujtja az ártatlan szülőket és a gyermekeket!

— Valamilyen módosítást fogunk keresni arra, hogy a tanulók tovább folytathassák tanulmányaikat.

Bjelic püspök ezután megköszönte a prefektus jóindulatát és még egyszer figyelmébe ajánlotta a kérdést, mire a küldöttség tagjai eltávoztak.

Peter Julián prefektus egyébként ma délelőttre magához kérte dr Leeb Bertalant, a főgimnázium ideiglenes igazgatóját, akivel az iskola megnyitásának gyakorlati feltételeit fogja megbeszélni.

Kitűzték az elnökválasztást a neolog hitközségben.

Az előjáróság dr Adorján Ármint mellett.

A nagyváradai neolog izraelita hitközség elnökválsága egyre tart. Vasárnap délelőtt a hitközség előjárósága Flegmann Ármint elnökle alatt ülésezett s a tárgysorozat legfőbb pontja az elnökválasztás kérdése volt. Dr Adorján Ármint tudvalevőleg lemondott az elnöki tisztségről s ámbár úgy az előjáróság, mint a közgyűlés küldöttségileg kérte őt lemondása visszavonására, megmaradt szándéka mellett, mellyel az elnökséget feladta.

A vasárnapi előjárósági ülésen megosztottak a vélemények az elnöki állás betöltése kérdésében, többen amellett voltak, hogy az állást egyelőre ne töltsék be, de még többen az elnökválasztás mellett kardoskodtak.

Igy az előjáróság február 4-re ki is tűzte az elnökválasztó közgyűlést azzal, hogy az előjáróság dr Adorján Ármint elnökké választását óhajtja. Így a kérdés megmaradt régi medrében, t. i. dr Adorján Ármint újra meg fogják kérni, hogy vállalja a tisztelet, vagy a közgyűlés ellenzéke új elnökjelöltet fog keresni.

Az előjáróság letárgyalta az évi költségvetést is, mely ez évben másfélmillió leuig terjed. Ebben természetesen befoglaltatik a hitközség elemi iskolájának és lyceumának budgetje is. Az elmúlt évi 859 ezer leus költségvetéshez képest a mostani hatalmas fejlődést jelent a hitközség életében.

Az izraelita kórházat fentartó szentegylet azzal a kérelemmel fordult az előjárósághoz, engedné meg, hogy a neolog templomban is lehessen felajánlani adományokat a zsidó kórház javára. Az előjáróság ezt a kérelmet teljesítette.

x Tükörfényes világos lesz a parketta, ha Farkas féle „Y-po” jegyű parkettbeeresztő rozsviaszt használ. Beszerezhető Farkas István „Apollo”-drogeriájában Nagyvárad.

APOLLÓ mozgószínház (Bémer-tér.)

Dr
MA-
BU-
SE

III. rész:
Keddtől — Szerdáig

Elsőrangú kínai és al-
pacca ezüst evőeszköz,
gyertyatartók nagyban eladása!!!!

Frații Beer Testvérek

Dús választék! Szolid árak!
Nagyvárad, Strada Josif
Vulcan (Nagy Sándor) 1

Dr Mabuse megérkezett személyesen

A város földjeinek ügye az agrár-bizottság előtt.

Kisajátították a Kommendáns-rétet.

A megyei agrár-bizottság tegnap tárgyalta Nagyvárad városának felebbezését, melyet a városi bizottság határozata ellen adott be. Az elsőfoku bíróság, dr. Bayor Antal táblabíró elnöklésével nagy darabot hasított ki a város tulajdonát képező összesen 1164 holdnyi külterleiből, legelőiből és szántóföldjeiből. A felebbezés kérte, hogy a kisajátított részekből adjon vissza a megyei bizottság, mert a városnak ipari, kulturális és terjeszkedési szempontból elsőrendű érdeke, hogy minél nagyobb területe maradjon meg. A várost a tegnapi felebbezési tárgyaláson Jónás Demeter gazdasági tanácsos és dr. Prodán Teodor városi ügyész képviselték. Mindketten kifejtették, hogy az ipar fejlődése, a kulturális intézmények istápolása, valamint a város jövő kialakulása megkívánja, hogy a külterlek közül egyetlen darabot sem vegyenek el. A szántóföldek és legelők azért szükségesek, mert az előbbiek a tisztviselők, kórházak, iskolák zöldegszükségletét fedezik, az utóbbiak pedig a város nagy igavonó állat-parkját látja el takarmánnyal. A helybeli igénylőket a káptalan, illetve a püspökség öszi és icklodi birtokai- ból kérték kielégíteni.

A megyei bizottság a felebbezést elutasította, sőt újabb 71 holdat hasított ki a városnak közcélokra meghagyott területéből. Erre azért volt szükség, mert a parasztság igényfelemelés iránti kérésének részben helyt adott és 2 holdról 3 holdra emelte az egyseget.

A megyei bizottság a káptalan tulajdonát képező kommendánsrét kisajátítását helyben hagyta. A rétet házhelyeknek osztják fel. A püspökség birtokaiból kisajátította a szátkai és Wolfi-pusztákat, valamint a Fácánost is, amiből mindössze 25 holdat hagyott meg a püspöki birtokból megmaradt 75 hold kiegészítésére. De visszaadta a püspökségnek az idetartozó beltelkeket és tanyai területeket.

Némethy Jenő pelbárthidai birtokos 195 holdjából az elsőfokon 109 holdat vettek el. A felebbezési tárgyaláson dr. Roxin Tódor kifejtette, hogy a birtok a kiskoru Czárán Edée és kérte, hogy mentesítsék az egészet. A földigénylők viszont azt kérték, hogy az egész birtokot osszák fel, mert három év óta bérben van. Dacára annak, hogy az agrártörvény a kiskoruak földbirtokait még abban az esetben is felmenti a kisajátítás alól, ha az bérben van, dr. Roxin Tódor lemondott a 109 holdról a parasztság javára. A megyei bizottság mit tehetett egyebet, az önként felkínált részt elfogadta és helyben hagyta az elsőfoku határozatot, a földigénylőket pedig felebbezésükkel elutasította.

Férfi öltönytösvetek, női kabát kosztüm és ruha tösvetek, óriási választékban a Körös-parti Áruházban, mely cég már békében híressé vált utólrhetetlen olcsó áraitól. Tisztviselőknak árkedvezmény.

A magyar sajtó válságos helyzete.

A lapkiadók gyűlése.

Vasárnap délután Kolozsvárott gyűlést tartottak az erdélyi magyar lapkiadók, hogy a váratlanul bekövetkezett papirdrágulás teremtetten helyzetet megbeszéljék. A lapkiadók megállapították,

hogy az erdélyi magyar sajtó rendkívül súlyos helyzetbe került,

mert hirtelen szakadtak rá olyan nagy terhek és kiadások, amelyeket egyszerre a publikumra nem is tud és nem is akar áthárítani.

A lapkiadók egyöntetűen kimondták, hogy a lapok árának emelése elkerülhetetlen.

Igyekeztek azonban módokat keresni arra, hogy talán egyelőre nem kell az emelést olyan mértékben keresztülvinni, mint ahogy momentán a papirdrágaság parancsolja. Elhatározták, hogy a kormányhoz felirattal fordulnak, amelyben kérik, hogy a papírárat szigorúan ellenőrizze, hogy külföldi minták szerint az újságpapírt a gyáraknak a kormány bizonyos visszatérítést fizessen és ezzel tegye lehetővé az olcsó újságpapir-gyártást, továbbá, hogy a lapokat a postabélyeg kötelezettsége alól mentesítse, utasítsa az alsóbb hatóságokat, hogy senki a lapoktól köteles vagy tiszteltelődést ne kérjen, akinek a törvény azt elő nem írja. Kidolgozott ezenkívül az értekezlet egy új hirdetési tarifát, amely a viszonyokhoz képest szabályozza a hirdetési árakat és

véget vessen a mostani igen alacsony hirdetési áraknak.

A lapkiadók egyetemének ez az egyöntetű fellépése azt a reményt kelti bennünk, hogy nem lesz szükség arra, hogy a Nagyvárad Napló árát — mint eredetileg számításaink parancsolólag követelték — havi 40 leure emeljék fel. Eppen ezért — bizakodva abban, hogy nagy kiadásaink egyrésze más oldalról csökken, vagy megtérül — úgy határoztuk, hogy

a Nagyvárad Napló előfizetési árát február 1-től kezdve csupán öt leuel emeljük fel, vagyis a Nagyvárad Napló előfizetési ára február 1-től egy óra 30 leu, vidékre 35 leu lesz.

Aki előfizetési díjait már hosszabb időre kifizette, az természetesen most már utána nem fizet semmit.

A „Nagyvárad Napló“ egyes példányainak az árát vasárnaptól kezdve

hétköznap is két leura

emeljük fel.

Előfizetőink kétségkívül nagy kedvezményben részesülnek ilyenformán azokkal szemben, akik lapunkat példányonként veszik meg.

Kimondta ezenkívül a Lapkiadó Szövetség, hogy a tiszteltelődásokat mindenkinek beszünteti, ingyen vagy kedvezményes áron lapot senkinek sem ad, egyrészt, mert ma minden egyes lapnak a papírja drága pénzbe kerül, másrészt a sajtót erkölcsileg is lealacsonyítja az, hogy ingyen portéka legyen, továbbá kimondta, hogy előfizetést nem hitelez és aki az előfizetési díjjal hátralékban marad, annak a lap küldése azonnal beszüntetendő.

Rókát

és más tösvet
felelősség mellett

fest az

UNIO

gőzmosógár, Kolozsvárt
Szűcsöknek árkedvezmény

Végleg rendezi a tanács a sporttér kérdését.

Dr. Zigre Miklós újabb beadványa.

Fáradhatatlan kitartással végre elértük, hogy a város tanácsa komoly akarással fogott hozzá a sporttelep ügyének rendezéséhez. Néhány héttel ezelőtt a tanács megbizta Kőszeghy József főmérnököt, hogy kezdjen tárgyalásokat a Lövész-Egyesülettel a lövölde területének átengedése tárgyában és készítsen az új sportterről részletes tervet és költségvetést. Hogy a főmérnök és Lövész-Egyesület között folyamatban levő tárgyalások milyen stádiumban vannak, egyelőre még nem tudjuk, tegnap azonban dr. Zigre Miklós, a nagyvárad Szövetség elnöke, beadványt intézett a tanácshoz, melyben sürgősen kéri az új sporttelep felépítését.

Dr. Zigre Miklós kifejti beadványában, hogy a város jelenlegi sporttelepe szégyenletes állapotban van, kéri, hogy az előkészítő munkálatokat haladéktalanul kezdjék meg és hogy az egyesületek által a mérkőzések után fizetendő 10 százalékos városi adót ezután csak sportcélokra fordítsák. A beadvány megemlíti, hogy Nagyváradon hét sportegyesület működik és a szövetséghez összesen husz egyesület tartozik, melyek legnagyobb részben Nagyvárad pályáján játszik le mérkőzéseiket.

A városi tanács holnap, szerdán foglalkozik a beadvánnyal, amikor is Kőszeghy József főmérnök részletes jelentést tesz eddig végzett munkájáról. Egy bizottság ugyanis már kiszállt a mostani pályára és vázlatot készített róla. Kőszeghy főmérnök pedig valószínűleg Kolozsvárra fog utazni, hogy megnézzék az ottani telepet, melyhez hasonlókat akar a város Nagyváradra is építtetni. Ha tehát a tanács komolyan foglalkozik az új sporttér felépítésének gondolatával, úgy azt még a kora tavasz folyamán meg fogja valósítani.

Megbízható, jóminőségű vásznak, schiffonokat, menyasszonyi kelengyék Rimanóczy-utcán Kertész Reclam üzletében vásárolhatunk, hol az árak olcsóbbak, mint bárhol. A cég szolid és megbízható. Tisztviselőinknek meglepő árkedvezmény.

x Poloskairtó Noxin biztos szer, ára 8 lei. Kapható Farkas István „Apolló“-droguériájában Nagyváradon.

győződjék meg tehát,

hogy ez a jelenkor

legnagyobb filmje!!

Jól és olcsón vásárolhat

WITRAELNÉL

Str. Avram Jancu (Kossuth u.) 5.

Vászon
Schiffon
Cérnabatiszt
Damaszt
Köpper

Velour
Szövet
Flanel
Zsinor barchet
Angol zefir

Cipővásznak és bélések legolcsóbban.

Biharvármegye legnagyobb paplanraktára!

1 darab komplett vattatöltésű paplan 198 leiért lesz árusítva. Paplanok a legfinomabb kivitelben is 24 óra alatt elkészülnek. Áthúzásokat vállalunk. Váznak, menyasszonyi kelengyék óriási választékban olcsó árak mellett.

Székely Testvérek

Str. Nic. Jorga, Sas-passage bejáró mellett.

Ismét magánlakások lesznek a várban.

A lakbérleti bíróságnak van egy polgárból álló bizottsága, melynek az a feladata, hogy a felmerülő eseteket a helyszínen bevizsgálva, a polgárság érdekeit a lehetőségek határain belül megvédje. Boros Jenő, aki ennek a bizottságnak tagja, a tegnapi tárgyalások folyamán igen életrevaló ötletet vetett el. Azt javasolta ugyanis, hogy a vár épületét, melyet a Wrangel-katonák az utóbbi időben kiürítettek, adják vissza ismét addigi hitatásának és helyezték el benne azokat a családokat, akik e pillanatban fedél nélkül vannak.

Az egészséges ideát a lakáshivatal elnöksége magáévá tette és nyomban átírt a városi tanácshoz, hogy lépjen közbe a katonai hatóságoknál a vár lakásoknak való átengedése tárgyában. A polgármester természetesen azonnal intézkedett és még a tegnapi nap folyamán Jónás Demeter Dinu lakáshivatali elnökkel kiszállott a várba helyszíni szemlét tartani. A helyszíni szemleeredménye kedvező volt, úgy hogy a tanács ma át is írta a katonai parancsnoksághoz és kérni fogja, hogy a város által nagy költségekkel átalakított vár épületét engedje ismét át a lakásnélkülieknek, akik a dermesztő hidegben fedél nélkül az utcán állanak.

A katonai parancsnokság minden bizonnyal eleget tesz a tanács kérésének, már csak azért is, mert tényleg a város annak érdekében nagyon sokat fektetett be, hogy a vár magánlakások részére alkalmassá tegye. Ha az akció sikerül, sok lakásnélküli család fedél alá.

Ujabb kétezer darab hamis ötszáz leust foglaltak le.

Kik követték el a hamisítást?

Néhány nap óta fokozott energiával folytatja a nyomozást a nagyvárad sziguranca abban a nagyszabású pénzhamisítási ügyben, amelynek vádlottai hamis 500 lesekkel árasztották el Erdély városait. Mint ismeretes Nagyváradon Farkas József kútaügynököt tartóztatta le a sziguranca, nagyszámu hamis bankjegyeket hozott maglomba, de egy alkalommal az értékesítésénél rajta vették. Kihallgatása alkalmával olyan adatok kerültek napvilágra, amelyek nyomait nyújtottak a nyomozás teljes sikerére.

Tegnap szenzációs fordulat történt, mennyiben a sziguranca emberei, akik a nyomozást más városokra és kiterjesztették. Temesváron letartóztattak egy ottani kereskedőt,

akinek a házkutatás alkalmával újabb 2000 darab rendkívül jól hamisított 500 leies bankjegyet találtak.

A temesvári kereskedőt természetesen azonnal letartóztatták és még a mai nap folyamán Nagyváradra hozzák. Most már nyílt bizonyíték és nyomravezető adat van a sziguranca birtokában, hogy rövidesen megtalálják a hamisított bankjegyek készítőit is.

Dr. Erdős Albert
uridivat osztályán

Habig kalapok
uridivat cikkek óriási választékba a legolcsóbbak
Vákóczi-ut 7. Telefon 634.

HIREK

Thomán-hangverseny.

Zsufolt házzal és tüntető melegséggel fogadta vasárnap este a közönség Thomán Istvánt, Liszt művészetének egyik legméltóbb letéteményesét és annak compeniális leányát, Flesch professzor legújabb büszkeségét a Katholikus Kör koncert-pódiumán. Thomán Mária ezzel a hangversennyel úgy mutatkozott be Váradon, hogy szerencsénknak fogjuk tartani, ha nagyívűnek ígérkező pályafutása során máskor is eljön hozzánk. Fialat művészeknél, különösen hegedűsöknel gyakori eset, hogy a technikai készségükkel, zsonglörködéssel akarnak hódítani. Annál ritkább tünetmenny köztük az ilyen elmélyedő, tartalmat kereső, külső hatásokról lemondó igazi muzikus, mint amilyennek Thomán Máriát megismertük. Nagyon komoly Beethoven-játékos, szinte tulságosan fegyelmezett, hűvösen előkelő. Ugy látszik, Bach a főerőssége, ámbár a romantikusok világa sem idegen neki. A közönség osztatlan hódolatát Mendelssohn hegedűversenyével tette teljessé és két bájos kis ráadással jutalmazta az ünneplést.

Thomán mesternek hálátlan feladata volt. Szerencse, hogy már a multból ismerjük az ő fogalommal vált művészetét, mert bizony ma nem válthatta ki azt a frenetikus hatást, mely máskor elengedhetetlen kísérője szokott lenni. És miért? Mert csodót mondott minden nemes fáradozása és elnéző jóakarata annak a viharvert zongorának a passzív resistenciáján. Bosszantó volt rágon-

dolni is, hogy mialast a mesterek mestere ezzel a bomlott cimbalommal küzdök, ugyanakkor egyik mozinkban Stenway koncertzongorát vernek. Csodáltuk Thománt, hogy ennyire is tudott érvényesülni az ő jellegzetes, markáns frazeológiája és hogy az örök-fiatal temperamentumával mégis megtalálta az utat hallgatói szívéhez. Dr—y

* A közigazgatási bizottság ülése. Nagyvárad város közigazgatási bizottsága ma, kedden tartja meg január havi ülését. A polgármester külön hirdetmény útján közli, hogy a mai ülést nem délelőtt 11 órakor, amint hirdetve volt, hanem délután 4 órai kezdettel tartják meg.

* Mezei Mór korünnep. Budapestről jelentik: A magyar közélet egyik régi és érdemes alakja, Mezei Mór, szerdán ünnepelte 87-ik születésnapját. Ebből az alkalomból nagyon sokan keresték fel a közbeccsülésben és szeretetben álló öreg urat nagykorona-utcai lakásán, ahol friss egészségben fogadta az üdvözléseket. Tisztelői, barátai, hívei társaságában — akik őt felkeresték — kedélyesen emlékezett vissza a régi politikai időkre, melyekben neki is szerepe volt és azokra az esztendőkre, amikor — még az abszolutisztikus korszakban — mint a zsidóság ügyének egyik vezére szerzett széles körben becsülést.

* A Szeles-korcsma bérlete. A városi gazdaságügyi osztály a következő hirdetményt teszi közé: A városi tanács 25010—1922. sz. határozata folytán 1923. évi január hó 30-án d. e. 10 órakor a városháza bizottsági termeiben nyilvános szóbeli árverést tartatik a lóvásártéren levő ugynevezett Szeles-korcsma bérletére 1923. február hó 1-től 1926. január hó 31-ig terjedő 3 évre. Kikialtási ár 5000 lei. Az árverési feltételek a város gazdasági ügyosztályában (Városháza I. em. 27. ajtó) a hivatalos órák alatt bárki által megtekinthetők.

* Az első nagysikerű bál az ideai szezonban a színészek jelmezes estélye lesz. A rendezőség lázas munkát fejt ki, hogy a jelmezes estély minél fényesebben sikerüljön, kacagtató és művészileg is értékes műsort állított össze és ezeken kívül is számtalan kedves, mulatságos meglepetést készít elő a közönség számára. A nagy színészbálra jegyeket Harsányi, Tolnay, Homokay, Berengh és Kornai árusítanak. Személyjegy 60, családjegy (3 személy részére) 150 lei.

* Koncz János programja. A szerda esti Koncz-hangverseny áll most az érdeklődés előterében. A nagyvárad societás most, hogy a zárórai korlátozás folytán a bálak és estélyek elmaradtak, a szerdai koncerten fog hosszú idő után ismét találkozára gyűlni. Erre lehet következtetni az élénk jegykeresletből. Koncz János már megküldötte gyönyörű programját, melyen Händel, Paganini, Hubay, Debussy, Tartini és Sarasate örökszép szerzeményei szerepelnek. A hegedűnek e nagy mestere remek programjában nagyszerűen fogja csillogtatni kiforrott művészetét, mindenkit megkapó előadása feledhetetlen fog maradni. A hangversenyre szóló jegyeket a Központi Ujságíródában lehet megváltani. Célszerűnek látszik a jegyről való előre gondoskodás, mert a jobb helyeket sietve elkapkodják.

* Halálozások. Rimler Gyula, város-gazda, Rimler Károly volt polgármester testvérüccse 63 éves korában elhunyt. Temetése ma, kedden délután 4 órakor megy végbe a Tüzoltó laktanya épületéből. Gyászolják szerető testvérei és számos rokonai.

Szabó Miklós asztalos iparos 50 éves korában elhunyt. Temetése ma, kedden délután 2 órakor megy végbe Zöldfa-utca 10. sz. gyászházból. Gyászolják bánatos özvegye, testvérei és számos rokonai.

x Egészségét óvja, ha „Ollát” használ.

APOLLÓ mozgószínház (Bémer-tér.)

Dr
MA-
BU-
SE

III. rész:
Keddtől — Szerdáig

Értesítés! Keksz, Piskóta és Teasütemény
gyártmányaink minden cukorka-, csemege- és füszerkereskedésben kaphatók!
Telefon 10—18. Telefon 10—18. Telefon 10—18.

SCHWIMMER és TÁRSA
keksz, piskóta, teasütemény, csokoládé
áruháza Oradea-Mare Cal, Viktoria 52.

24-én Koncz János

hegedűművész

egyetlen hangversenye.

Fischer Ervin zongoramű-
vész kíséretével.

* Eljegyzés. Sebes Ily, Arad, Kálmán Endre, Nagyvárad, jegyesek.

Hitter Márton Petneháza, Précz Annuska, Érszakácsi, jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

Az Orvosegylet közgyűlése. Vasárnapi számunkban ismertettük dr. Verzár Istvánnak, az Orvos-, Gyógyszerész- és Természettudományi-Egylet szombati közgyűlésén bemutatott titkári jelentését. Az ülés további folyamán dr. Fráter Imrét örökös tiszteletbeli elnökké választották. Az új tisztikar a következőképpen alakult meg: Elnök: Konrád Béla dr., alelnökök: Edelmann Menyhért dr. és Nemes Sándor dr., titkárok: Roszkopf Béla dr. és Iliescu Teodor dr., jegyzők: Costa Romulus dr. és Pollacsek Arnold dr., könyvtárosok: Suroiu dr. és Bálint Sándor dr., pénztáros: Reisz István. A megüresedett két választmányi tagságra dr. Verzár Istvánt és dr. Waldmann Bélát választották meg. Az ülés után a Palace-étteremben bankett volt, amelyen dr. Móricz Ernő indítványára dr. Fráter Imre tiszteletére alapítvány létesítését határozták el.

* Csütörtökig marad nyitva a Ferenczy-képkiallítás. Tekintettel a nagy érdeklődésre, amely Ferenczy Valér festőművésznek a vármegyeházán levő képkiallítása iránt megnyilvánul, a kiállítás tartamát csütörtök estig meghosszabbították.

* Az átírási illeték-szabályrendelet közszemlé. A polgármesteri hivatal a következő hirdetményt teszi közzé: A város területén fekvő ingatlanok átruházása után fizetendő városi pótitilletékekről alkotott szabályrendeletet a városi tanács 20175—1923—IV. sz. véghatározatával módosította. Ezen módosított szabályrendelet a városi pénzügyi tanácsos hivatali helyiségében (f. sz. 39.) f. hó 24-től február 8-ig terjedő idő alatt 15 napi közszemlére tétetett ki. Erről az érdekeltek azzal értesítetnek, hogy a szabályrendeletet a fenti helyen és időben, mindenkor a hivatalos órák alatt megtekinthetik s az ellen a kifüggesztéstől 15 nap alatt a prefektus urhoz címzett és a városi tanácshoz benyújtandó felelőkezéssel élhetnek.

* Ma éjszaka a következő gyógyszer-tárak teljesítenek szolgálatot: Szent Antal, Rákóczi-ut 53. Vörös-Kereszt, Rákóczi ut 6. Minerva, Szent László-tér 5. Megváltó, Teleki és Vitéz-utca sarok. Diana, Ghilányi-u. 11.

* A Színházi Élet Madách-száma. A Budapesten megjelenő Színházi Élet, Inceze Sándornak ez a pompásan szerkesztett népszerű hetilapja külön Madách-számot szentel a nagy költő emlékének. A Színházi Életnek ez a gyönyörű, legújabb száma, mely a heti aktualitásokat is bőségesen tárgyalja írásban és képben már megérkezett és kapható a Központi Ujságirodában.

* Meghalt Kossuth Lajos titkára. Pozsonyból jelentik: Gunst Bertalan, az Általános Bank Rt. igazgatósági tagja, az Általános Magnezit-társaság volt elnöke tegnap elhunyt. — Gunst Kossuth Lajos titkára volt a turini emigrációban, amikor Kossuth iratain dolgozott. Gunst később Londonban a Reuter-ügynökség tudósítója lett.

* Angol és francia tavaszi divatlapok megérkeztek a Központi Ujságirodába.

* A százéves Renan. Párisi jelentések szerint a parlament elhatározta, hogy Franciaország ünnepies keretek között ünnepli meg Renan Ernő születésének évfordulóját. Az ünnepély rendezőségének azonban nehézséget okoz az a körülmény, hogy a „Jézus élete” nagymű írójának napját pontosan senki sem tudja. Viktor Berard a szenátusban tartott beszédében azt állítja, hogy Renan 1923 február 23-án született. Trigierben, a szülővárosában felállított szobrára ezzel szemben az 1823 február 27-iki dátumot vészték, szülőházának márványtábláján pedig a következő áll: „E házban született Renan Ernő 1823 február 8-án.” Így tehát három dátum is verseng azért a megtiszteltetésért, hogy Renan születése napjának mondják.

* Öt kéménytűz egy napon. Szombat délután öt kéménytűz jelentettek a rendőrségnek. A rendkívül hideg időjárás következtében erősen fűtik a lakásokat és ez okozta a sok kéménytűzet. Smetka György-utcán, Pável-utcán, Teleki-utcán, Kolozsvári-utcán, Széles-utcán voltak jelentéktelenebb kéménytűzök, amelyeket a kivonult tűzoltók néhány perc alatt eloltottak.

* Aki megpofozta a halált. Tragikus eset történt Nagykőrösön az ottani Torna- és Vívóegyesület jelmezbálgán. Egy uriember, aki a halál maszkját öltötte magára, ártatlan tréfából szódavízre freccsentett egy ismerős urhölgyre. A férj azonban nem vette tréfára a dolgot s felindulásában arcul ütötte a „halált”. Az sem volt rest és viszonzta a pofont. Csak nehezen tudták szétválasztani a a verekedőket. Az ügy különben a halálmaszkos uriember részéről a bírósághoz került. Kíváncsian várják most a nagykőrösiek, hogy a bíróság hogy fog elbánni a tréfás kedvű „halállal”.

* Táblai ítélet a Landau-pörben. Budapestről jelentik: A budapesti királyi tábla szombat délután hirdette ki ítéletét a Landau-pörben. A törvényszék ítéletét ugyanis annak idején megfélebbzték s így került az ügy a tábla elé. A tábla részben megváltoztatta az elsőfoku ítéleteket, amennyiben Dóbe Nándor büntetését két és fél évi fegyházra szállította le, Ruzics Ferencz büntetését ellenben három és féle évi fegyházra emelte fel. Sipos Kamillo, Tóth, Becker, Kis és Klein vádlottak büntetését a tábla helybenhagyta.

* Adományok. Az izr. fiúárvaháznak 100, izr. leányárvaháznak 100, Gyermekbarnáknak 200 leu. A pénz átvehető a Központi Ujságirodában.

* Öngyilkos katona. A belényesi rendőrség jelentette az ügyészségnek, hogy Pop János, a 101—102. gyalogezred 23 éves katonája revolverrel szívenlőtte magát és azonnal meghalt. Tettének oka ismeretlen.

* Eltűnt fiú. A biharmegyei Csarnóháza községből egy héttel ezelőtt eltűnt Papuce János tizenhat éves fiú. Középtermetű, sötét-hajú fiú volt, eltűnésekor szumánt viselt. Ha valaki tud róla felvilágosítást adni, jelentse a rendőrségnek. (Földszint 10.)

* Urnök érdeke, hogy meggyőződést szerezzenek, a legolcsóbb és szolid cégről, mely a Rimanóczy-utcán van. Kertész Reclam köppen, kosztüm, ruhaszővet, selyem és mosó árak üzlete.

* Uj műsor az Excelsior barban. Szilveszter este mutatkozik be az új világvárosi műsor, melynek keretében fellép az előnyös ismert Biró Géza és partnere, Kolozsy Illus, nívós tánckreációkkal. Dernay Erna, kiváló dízőz, új chansonokat énekel. A prolongált Juliette és Alex szintén új műsorra szerepelnek az est folyamán. Czobor Maczkonferál. Karmester Körber Tónika.

* A „Sabina” gyógyszerár az érdekelteknek szíves tudomására hozza, hogy „Piktor” hajfestőkészülék már kapható.

* Ruhákat legolcsóbban, legszebben festenek és tisztítanak, ugyancsak gallérok és kézelőket mosnak és szép fényesre vasalnak Szabó László kelmefestő és vegytisztító gyárában Körös-utca 1. Fióküzlet Bazar épület. Rákóczi-ut.

x Férfinom kemény kalap 180 le Divatos puha kalap színes vagy fekete 150 lei. Nyulszőr kalapok már 160 leitől kezdve. Mindenféle kalapokban, úgy szintén sapkákban óriási választék. Heller és Deutsch, Jorga Miklós (Zöldfa)-utcai kizárólagos kalap áruházban.

Mindenkinek érdeke felkeresni a Köröspari Áruházat, e cég békemínőségű cseh gyártmányú vásznakat, schifonokat, rumburgi cérna vásznakat, damaszt árakat nagy mennyiségben tartsák táron. Olcsó árai utólrétegetlenek. Tisztviselőknél ezen árából is árkedvezmény.

* A Népkonvha céljaira Berdach Jenőné, N. M. fogadásból 50—50, dr. Váli Péterné 60, Verő Edén 30, Weisz Kálmáné 25 leut, Blayer Lajosné 2 zsák burgonyát, Weisz Mártonné kenyeret, Heller Adolfn lisztet, Róna Andor 1 zsák burgonyát adományoztak mely adományokért hálás köszönetet mond az Elnökség.

Tőzsdei jelentések.

Zürich, jan. 22. Zárlat: Berlin 00250—Amsterdam 212—, Newyork 535 75, London 2497, Páris 3445, Milanó 2545— Prága 149 Budapest 020 25, Belgrád —, Bukarest 27 Varsó —, Bécs 00075, bélyegzett 76—.

Budapest, január 22. Valuták: Berlin 13-16, Róma 12150-12650, Páris 172—182, Napoleon —, dollár —, Holland frank —, svájci frank —, dinár 21—21, osztrák korona —, —, Sveicz —, lengyel márka —, szokol 74—78.

SZÍNHÁZ

Heti műsor:

Kedd: Lili bárónő, B) bérlet 62. sz.
Szerda: Az ember tragédiája, bérleten kívül, 8 órai kezdettel.
Csütörtök: Lili bárónő, A) bérlet 63. sz.
Péntek: Csábitó, B) bérlet 64. sz.
Szombat délután: Lyon Lea, mérsékelt helyár.
Szombat este: Alarcos bál, bérleten kívül.
Vasárnap délután: Fi-Fi, mérsékelt helyárral.
Vasárnap este: Bucsukeringő, bérleten kívül.
Hétfő: Alarcos bál, A) bérlet 65. sz.

Csábitó.

(Bemutató előadás.)

A színházi iroda kommunikáció „amerikai drámá”-nak jelezte ezt a filmdrámának

Irodák!!

Üzleti könyveket
és irodaszereket
legolcsóbban

Figyelem

Diákok!

Füzeteket
és írószereket
legjutányosabban

STAR vonalzóintézet, üzleti könyvek és füzetgyár papírüzletében Str. St. Ladislau (Körös-utca) I. a. szerezhetik be.

Nyomtatványok izléses kivitelben készülnek!

Cégtulajdonosok: Stern Henrik és Miklós.

csemő korára emlékeztető fércmunkát, melyet a drámai együttes komolyabb ügyhöz méltó buzgalommal mutatott be szombaton este. Nincsen ebben a guignolnál is guignolabb „alkotás”-ban egyetlen mondat sem, amely valami gondolatot ébresztene, vagy adna a nézőben, illetve a nézőnek. Két és fél óra háborzongatás, gyötrelem, ami a színpadon történik, semmi több. Amerikában talán szeretik az ilyesmit, hiszen a második felvonásban hatásos boxmérkőzésnek kell lefolyni a színpadon és ott, a boxolók házában, minden bizonnyal teljes sikert jelentett ez a sport mutatvány. Nálunk azonban — pedig az ökölvíval kimaradt — hangos kacagást provokáltak a földön fetrengő színészek. Egyéb igazán nem történik a „Csábító”-ban. Csak még két csábítás, melyért az ifjú halállal lakol. A végén aztán minden jóra fordul és a publikum mint egy jó bohózat után, nevetve széledt haza.

Az előadás annyi ambíciót és jóakaratot árult el a szereplő színészek legtöbbje részéről, hogy komolyan sajnáltuk őket. Tóth Elek, G. Polgár Mariska, Harsányi, Madas, Kecskés, Radó, Stoll, Pálfi, Bereczki és a nagyon tehetséges Homokay teljes tudásukkal próbálták a rémdramát megmenteni a bukástól, de csak annyit értek el, hogy a diákhely a hullajelenet végén, hecc kedvéért, hangos üvöltéssel vagy husszor széthuzatta a függönyt. A rendezésért Tóth Eleknek illeti dícséret.

(*) Kisértetek. Munkáselemlőadás keretében, de a munkásság gyér érdeklődése mellett — vette elő az igazgatóság Ibsen „Kisértetek” című drámáját. Hogy miért csak gyöngye félház gyűlt össze a máskor népes, sőt zsúfolt munkáselemlőadásra, nem tudjuk. Vagy az az igazság, hogy minden csoda csak három napig tart, itt is érvényesül? Elült volna a szervezett munkásság érdeklődése, megelégtelte volna a kultúra gyors átmenet nélkül érkezett csemegéit? Vagy talán anyagi helyzete nem engedi, hogy havonként 15—20 leut áldozzon az irodalom és a művészet oltárára? A legutóbbi a legvalószínűlenebb és a középső feltevés jár talán legközelebb az igazsághoz. A mi munkásságunk tanulni akar, még pedig egyszer már becsületesen és őszintén előlül tanulni. Mert eddig mindig a közepén vagy pláne a tulsó végéről foglak hozzá tanításukhoz. Eleinte megy is ez, de aztán felhalmozódik a sok ismeretlen kérdés, melyre nem talál önmagában feleletet, viszont nincsen akihez forduljon, hogy a megoldásban segítségére legyen, egyedül marad és csak természetesen, hogy megunja. Lehet, hogy ez a fejtegetés, melyet egy szűk színházi kör keretei nyul farknyira kurtítanak — nem jár a leghelyesebb uton, de a múlt tapasztalatai és a jelen tényei ezt a feltevést látszanak igazolni. A tanárok helyét, ha rövid időre is tanítóknak kellene elfoglalniok, akik alapot adnának arra, hogy az amugy is kevesek számára érett eszméket, gondolatokat, problémákat és megoldásokat — magukévá tehessék és elfogadhassák. Az előadás egyébként egy jó főpróba értékével ért fel. Ami nem a színészek művész készségein mulott, hanem valószínűen azon, hogy kevés próba állott rendelkezésükre. Kiss Gyula volt az előadás lelke, őszintén megértette velünk Ozvald mélységes tragédiáját. Kínzó volt Benes Ilona, Madas, Nánásy Juliska és megállotta helyét Radó is. A rendezés Imre Sándor művészi munkája.

(*) A csábító. Teljes sikerrel mutatta be szombaton este a színház Pollock szenzációs drámáját, a „Csábító”-t, melynek főszerepeit pénteken is Polgár Mariska, Tóth, Harsányi, Radó, Kecskés, Stoll, Madas Homokai, Gálfi és Galambos fogják játszani B bérle ben.

(*) Lili bárónő. Zsúfolt ház nézte végig vasárnap este a felújított „Lili bárónő” szép zenéjű operettet, melynek a főszerepeit a keddi B és csütörtöki A) bérletes előadásán is Kovács Kató, Erényi Böske, Tolnai, Gróf, Harsányi, Stoll, Gálfi és Pattantyus játszott. Karnagy Szatmári.

(*) Az ember tragédiája. Szerdán este ünnepi előadásban hódol a színház Madách Imre emlékének. A alkalommal Paulai Ede által színpadra alkalmazott E

drámai költeménye, „Az ember tragédiája” lesz műsoron Hetényi rendezésében Tóth, Jósika és Harsányi főszereplésével. A darab többi szerepeit a társulat színészei között osztotta ki az igazgatóság. Karnagy Váradi.

(*) Alarcos bál Verdi csodaszép zenéjű operája, az „Alarcos bál”, szombat és hétfő este lesz műsoron H té yi rendezésében és Váradi vezényletével. A főszerep ket Kelmai, Baranyai, Pogány, Vajda, Kovács, Márkus és Bereng éneklék. Az „Alarcos bál” szombaton bérleten kívül, hétfőn A) bérletben lesz a színház műsorán. Az előadás fél 8 órakor kezdődik.

(*) Bucsukeringő. Az idei évad egyik legnagyobb sikerű operettje, a „Bucsukeringő” kerül vasárnap este bérleten kívüli előadásban színre. A főszereplők Pinter, Gróf, Tolnai, Pogány, Harsányi, Kiss Gyula és Galambos lesznek.

(*) Lyon Lea és Fi-Fi. Szombat délután mérsékelt helyarákkal a „Lyon Lea” kerül színre Kecskés I. a. Harsányi, Kiss Gyula, Madas, Stoll Béla, Kornai és Bereng főszereplésével.

Vasárnap délután a „Fi-Fi”, a kedves zenéjű operett lesz műsoron, melynek a főszerepeit Kovács Kató, Erényi Böske, Gróf Laci, Békési, Perényi és Stoll játszik. E két délutáni előadásra a jegyek már megválthatók.

(*) „Az ocean urai” — Dorian film-színház. A hétfői első repriz-nap bebizonyította, hogy a jó filmeket nem lehet elég gyakran felújítani. A jó filmekkel úgy van a közönség, mint a jó szindarabokkal: többször is megnézi ugyanazt. A kitűnő Dorian-film, melynek főszerepeit Várkonyi Mihály, Maria Palma, Szőregy Gyula és Lubinszky Tibor játszik, már csak ma látható a Dorian-filmszínházban. |

(*) Dr Mabuse utolsó része: a bukás. Minden kudarcot vallott már. Wenke ügyész megszabadult. Carossa halott, Told gróf öngyilkos. Most maga indul az ügyész ellen dr Mabuse, mint Weltmann orvos hipnotizálja őt s egy robbanó autóba teszi. Hiába, a vég közeledik s a romboló erő elpusztítja magamagát. Arzen Lupin híres harca gyerekjáték e nagyszabású filmdramához, amely szombaton estétől szerdáig van műsoron az Apollóban.

Aviz

Să aduce la cunoștința On. consumatoriilor, cari să bucură de orice favor de consumație electrică, cum că până la 28 Februarie a. c. au să certifice dreptul de acest favor, cu atât mai văntos, căci în caz contrar consumația nu li se va socoti cu preț redus.

CertIFICATELE SE FIE ADRESATE CĂTRĂ Uzina Electrică sau inaintate personal la oficiul Uzinei Electrică în biroul Nr. 7. zilnic în orele 15 și 19.

CertIFICATELE NECESARE SUNT URMĂTOARELE: 1. Certificat, subscris de către șeful serviciului cu data 1923. în care să certifice în ce calitate face beneficiatul serviciu. 2. Funcționarii necășătorii și funcționarele sunt obligați a certifica că sunt susținătorii de familie. 3. Pensioniștii au să înainteze carnetul de pensie.

Oradea-Mare la 20 Ianuarie 1923. Uzina Electrică Orășanească Mihail Bazili m. p. director.

Felhivás.

Felhivom mindazon t. fogyasztókat, akik a villamosműnél akár a városi, akár az állami tisztviselők részére megállapított áramdíjkezelvényt élvezik, hogy igényjogosultságukat legkésőbb folyó évi február hó 28-ig annál inkább igazolják, mert ellenesetben részükre a kedvezményes áramszámlázást meg fogjuk szüntetni. Az igazoló iratok a villamosmű részére küldendők, vagy a villamosmű telephén a 7 es számú szobában bármely munkanapon délután 3 és 7 óra közötti időben személyesen bemutatandók.

A szükséges igazolványok: 1. A hivatalfőnök által 1923. évi kelettel láttamozott alkalmazást és szolgálati beosztást igazoló okmány. 2. Nőtlen kedvezményesek és tisztviselők részére ezenkívül a családfenntartói minőséget igazoló okmány. 3. Nyugdíjasok tartoznak a nyugdíj fizetési könyvet bemutatni. Oradea-Mare, la 20 Ianuarie 1923. Városi villamosmű: Bazilli Mihály, s. k. igazgató.

Viseljen sok előnye mi a t PALMA

Radio 28-5/a. sz.

A kolozsvári „Családi”-kenyérgyár egy elsőrangú, fehérsütő **izr. művezetőt** alkalmazni kíván, ki huzamosabb ideig önálló mester, vagy egy nagyobb sütődének felelős vezetője volt.

Csakis oly ajánlatok lesznek figyelembe véve, amelyek eddigi működéséről szóló hiteles bizonyítványokkal, kor és családi állapot, valamint fizetési igényeit részletesen feltüntető adatokkal lesznek felszerelve.

Írásbeli ajánlatok Grün Lázár keresk. részvénytársasághoz Cluj, C. Traian 40. sz. alá intézendők.

Kaucióval rendelkező, jó megjelenésű 32 éves nő, román, magyar, német nyelvet beszélő **fűszer és csemegekereskedő**

ki jelenleg évek óta bányászattal mint raktárnok és élelmező van alkalmazásban, több évi kereskedelmi praxissal és annak minden ágában teljes jártassággal bír,

állását változtatni óhajtja,

nagyobb vállalatnál mint raktárnok, vagy szövetkezetnél mint üzletvezető megfelelő lakással. — Cim megtudható a Nagyvárad Naplónál Rákóczi-ut 18. sz. d. u. 2—7-ig.

Sodrony - szöget, Hengerhuzalt Betonvasat Vashuzalt Lópatkót Patkósarkot Rudvasat Lemezt

„Lloyd” 1265.

azonnal szállit

Feraria R. T.

CLUJ, Calea Victoriei 29. Telefon: 4—40. Sürgőncim: Feraria, Cluj.

4 nap alatt legszebben fest és tisztít

Kalinoscsán

Zöldfa-passage 81.

Zöldfa-passage 81

APRÓ HIRDETÉSEK

LEVELEZÉS

Antik butorokat vásárolnak. Privát tulajdonosok adják be címöket a Központi Újságírói társaság.

Magas, moét holgy barátságára vágyom, kit anyagi támogatás és aki Nagyváradon tartózkodásaim alkalmával szórakoztatna. — Ajánlatot "Vidéki öreg" címre a lap kiadói hivatalába kérek találkozás megjelölésével. 3359

Dúsgazdag ideai föld birtokos csinos urihölgy ismerettségére vágyik Csak teljes című levelekre reflektál, melyeket "Bökezű" jellegre kér. 338

Adás-Vétel

Házak eladók. Ház-eladási megbízásokat vállalunk. Kölcsönöket megszerzünk Magánpénzeket jutalek mellett kihelyesztünk. Építési és telek-adásvétel rtg. Parcul Traian (Széchenyi-tér) 12. Értékesítés délután.

Iroda Pável-utca 5 sz. Foglalkozik fordításokkal, kérvényekkel, utlevél-ügyekkel, butorokat szobák, lakások, házak, szobák, szuiterének közvetítésével. 3380

Teljesen új női szövet ruhát eladó. Pétercs-utca 6. Özv. Czikk-Linánál.

A központban eladó ház-üzlettel és elfoglalható lakással. Cím a kiadóban

Állást nyer

Fiatall mindenek leány felvétetik az izr. fiúárva-házban. Pavel-utca 28. sz. alatt.

Német kisasszony gyermek mellé állást keres. Leveleket "Jó bánásmód" jellegre a kiadóra kér. 3378

KÜLÖNFÉLE

Egy idős nyugalmazott városi hivatalnok szobátárs óhajtana lenni, butor van, a lakbérnek, a tuzelő anyagnak felét fizet. Jelentkezni lehet a lap kiadói hivatalánál. 3181

Középkorú, megbízható, értelmes ember irodaszolgálat, vagy bolti szolgálatot keres. Cím a kiadóban.

Házvezetőnek ajánlunk intelligens, egyedülálló, középkorú nő magános urhoz, ki a háztartás minden ágában perfect. Vidékre is megy. Özv. Diene né. Szacavay-utca 62. sz. 3917

Fiatall házaspár keres lakást kószítal jobb csatlakozással. Leveleket "Célgjegyző" jellegre a kiadóra kérek. 3447

Elsőrendű varrónő házhoz és vidékre is elmegy. 3 méter posztó eladó. Cím a kiadóban. 3375

Kumpli házhoz szállítva kapható. Mezey Mihály-utca 14. szám.

Románul tudó gépirónő, ki irodai gyakorlatot bír, állást keres 1-re. Cím a kiadóra kér. 3198

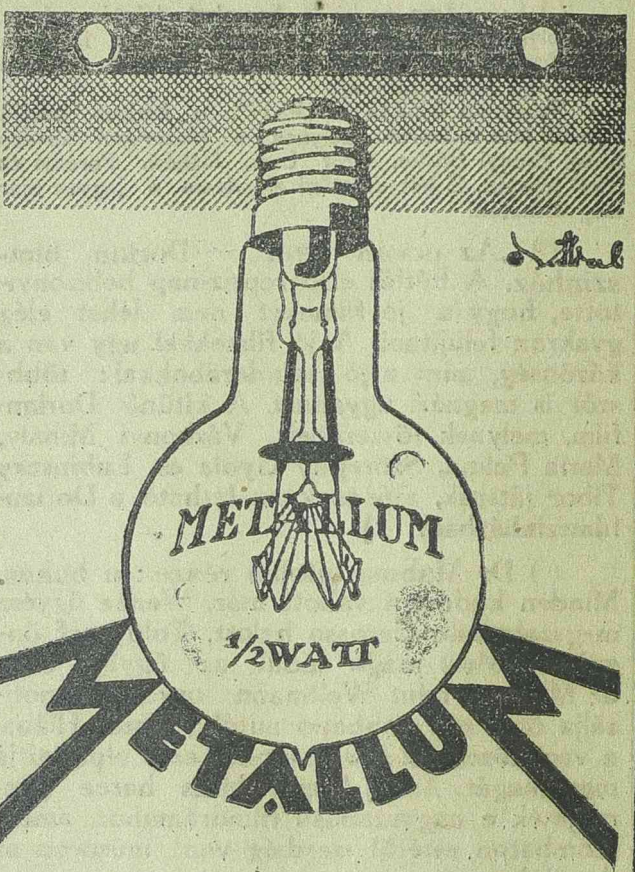
Fiatall házaspár butorozott szobát keres konyha használatát vagy anélkül. Cím a kiadóban.

Napp. l. nélkülszobát keresek irodai használatra a központban. Cím a kiadóban. 3379

Vennék berakások antik fotókat. Cím V. Kőrös kertgazdaság. Rakóczi-utca 56. szám. 922

Uriasszony-tisztviselőnő hasonló csalátnál teljes ellátást keres külön szobával. Ajánlatokat a Központi Újságírói társasághoz kér. 934

Egy gyermekkorú eladó. Zöldfa-utca 1. ajtó 9.

Úgyes felsőruha varrónő házhoz ajálkzik. Cím kiadóban

Eladó gép. 6-os cséplőgarnitúra teljes felszereléssel kifogástalan állapotban eladó. Bátya u. 4. szám.

Remelem tudja már hogy leggyorsabban intézi el utlevél ügyeit és VIZUMÁT

Kolozsváron, Brassóban és Bukarestben DEUTSCH és TÁRSA futáriórája Rimánóczy-u. 4. és Pannónia kávéház Telefon. száma 101.

BUTOROK!

komplett keményfa hálószoba, konyha-berendezéselegyütt ma 10 ezer lei. — Kapható és rendeléseket a legjobb és legszebb kivitelben készítek, meghívásra házhoz is megyek azonnal!! SZARAZ MIKLÓS műasztalos Szt László (Kőrös-u.) 48

Nagyobb szabású butorvétel folytán rakományon levő összes butoraimat helyszűke miatt, jutányos áron árusítom.

Sternberg

butorüzlete Sas-passage Telefon 1345.

ooooooooooooo
STABIL

Gépek és felszerelések lerakata NAGYVÁRAD. Nagypiac tér Malomtelek-donosok, iparosok, gárdákodók, kereskedők szíves figyelmébe ajánljuk.

Állandó géplerakatunkat

Raktárban tartunk: ipari mezőgazdasági és szerszámgepeket, benzint és nyersolajmotorokat malom berendezéseket, transzmissziókat, szikereket és csapágyakat.

VESZÜNK

mindenféle ipari és mezőgazdasági gépeket.

Értelmez elárulító alkalmatosság talál a Nagyvárad Naplónál. Jelentkezni a kiadói hivatalban. (Rimánóczy-utca 4.) lehet.

ooooooooooooo

Nem üres reklám!

mert ma már mindenki tudja — hogy

Szövet-

és béléstáru legolcsóbban

Havas és Grünfeld

posztókereskedésben Nagy Sándor u. 4. szám, Rakóczi-utca sarok, szeresheti bel!

Zsák

Kötélgyár Lugoson

Zsineg

HAVAS DEZSŐ
TIMISOARA

Ponyva

Külföldre utazóknak!

Utlevelek vizumozását

Kolozsváron, Bukarestben és Brassóban a leggyorsabban eszközöl!

Díjmentes felvilágosítást nyújt Román fordítást azonnal elkészít!

SCHREIER

ügynökség, Tisza Kálmán-tér 1. szám. (Vármegyeháza mellett.)

Külföldre utazóknak!

Van szerencsénk értesíteni t. ügyfeleinket, hogy a mai naptól

román — magyar — román fordításokat

legelőnyösebben, gyorsan eszközölünk. Vállalatok román levelezéseit naponta elintézzük. Másolás — sokszorosítás!! Telefon hívásra a fordításokért elküldünk!!

VIZUMOKAT a leggyorsabban és legolcsóbban megszerzünk. Futárijárnt naponta Cluj—Brassó—Bukarest között. Bármilyen megbízást elvállalunk.

KÁLMÁN és SZIRMAI, Mezey Mihály-utca 7. — Telefon 2-21 sz.

Ara dra

csukott, nyitott autó naponta többször indul és vissza.

Az autó az utasokért házhoz megy!!! JEGYKIADÁS—INDULÁS:

Czukur-Garage

Szilágyi Dezső-utca 12. sz. Park-szállóval szemben.

Telefon 16 01. Telefon 16-01.

Amerikai irodabutorok hálószobák, ebédlők parketták

elsőrendű kivitelben és nagy választékban kaphatók

RIMÁNÓCZY MŰBÚTOR és PARKETTGYÁR ORADEA-MARE, Strada Clujului 117.

Telefon: 279.

Raktárkiárusítás miatt sablon festőmintákat feleárbán árusítok ki GANCZ SÁNDOR Deák Ferenc-utca 1.

Társ kerestetik

jól bevezetett helyen lévő angró üzlethez 200.000 lei tőkével. Pénz biztosítva, közreműködés szükséges. Felvilágosítást ad dr Sor Dezső, Regele Ferdinánd 18. sz. — Ügynököt nem díjazok.